

Forfatter: Grundtvig, Nikolai Frederik Severin

Titel: BREV TIL: Ingemann, Bernhard Severin FRA: Grundtvig, Nikolai Frederik Severin (1825-11-04)

Citation: Grundtvig, Nikolai Frederik Severin: "BREV TIL: Ingemann, Bernhard Severin FRA: Grundtvig, Nikolai Frederik Severin (1825-11-04)", i *Grundtvig og Ingemann*, Forlagt af Samfundet til den Danske Litteraturs Fremme, s. 70. Onlineudgave fra Danmarks Breve: https://tekster.kb.dk/text/letters-001989206-000-shoot-L001989206000_0025.pdf (tilgået 04. maj 2024)

Anvendt udgave: Grundtvig og Ingemann

Ophavsret: Materialet er fri af ophavsret. Du kan kopiere, ændre, distribuere eller fremføre værket, også til kommercielle formål, uden at bede om tilladelse. Husk altid at kreditere ophavsmanden.

[Læs Public Domain-erklæringen](#)

Grundtvig til Ingemann.
Kristjanshavn. 4de Norbr. 1825.

Kjære Ingemann!

Takket og velsignet være du for dit kristelige Vennebrev, som er det første skikkelige Ord, jeg endnu under Striden har hørt fra ældre Venner og Kyndinger; thi enten fnyse ogsaa de imod mig eller tie bomstille, eller omtale Sagen med en Kulde, der end er mere utaalelig. Uagtet jeg nu vist nok haabede, at du, om end utilfreds med noget af min Skrivemaade, vilde skjelne Kjærnen fra Skallen og Sagen fra de mishagelige Udtryk, saa er jeg dog inderlig glad ved at se mere end sort paa hvidt derfor, at se Segl derpaa i dit Brev; thi naar Verden raser som nu, og naar selv de, om hvilke man mindst skulde tro det, istemme Fjendens Anathema, da bliver Troen paa det modsatte selv hos ens Venner lettelig [saa] svag, at den i det mindste ingen Trøst bereder; og naar jeg ser en Fjende, hvor jeg troede at have en sandhedskjærlig Ven, da er det mig en saadan Lidelse, at jeg, for ikke at friste den to Gange, forestiller mig det værste, jeg maa, om alle mine Venner, nemlig Muligheden af en uhyre Forblindelse. Dog, Gud være lovet! min Bøn er hørt, du miskjender mig ikke; thi, med alle Forestillinger om Muligheder, vilde det dog uden Tvivl bøjet mig til Jorden, om jeg havde set, at ogsaa du vendte mig Byggen som en Forbryder mod Menneskeheden.

Under disse Omstændigheder kan jeg allermindst føle Drift til at tvistes med dig om de paaankede Linjer og Udtryk; men hvad der er sandt derom, vil jeg lige fuldt venligst sige dig, og det er da først, at jeg, Gud ske Lov! ikke fortryder at have skrevet dem, skjønt det synes at være dem, der tildrage mig noget af det haardeste og afskyeligste, jeg kjender: en Injurieproces. Grunden, hvi jeg, under de mest brændende Ønsker om at undgaa dette store Huskors, dog aldrig noget Øjeblik har kunnet ønske hine Udtryk anderledes, s. 71er ingenlunde den, at de efter min fuldeste Overbevisning er i alle Henseender forsvarlige; thi derfor var det ikke sagt, jeg skulde brugt dem; men Grunden er, at det er mig moralsk umuligt at udslette dem, da de faldt mig i Pennen, uagtet jeg godt saa', det var ved dem, man vilde gribe mig. Det er paa anden Dansk, hvad jeg véd, du ikke misforstaar: Bogen har jeg paa en Maade selv skrevet, men Fortalen har vor Herre gjort; saa under alt, hvad jeg tænker, og alt, hvad der times, føler jeg, at Fortalen staar sig nok, hvordan det saa gaar med Bogen. Da en saadan Tale imidlertid klinger sværmerisk, og var det virkelig, naar jeg hverken kunde bevise min Inspiratjon eller Talens Sandhed, bør jeg ogsaa her kortelig forsvare den; thi kun da, naar vi klarlig indse Sandheden af, hvad der uvilkaarlig paatrænger sig os, kun da kan vi rettelig sige, det er moralsk umuligt at holde det tilbage.

Hvad nu Sandheden af det paa tusende Tunger forslidte Udtryk angaar, da ser jeg, at heller ikke du har undgaaet den herved almindelige Læsefejl; thi jeg skrev ikke, han staar i Spidsen, men: han har ved denne Bog stillet sig i Spidsen, og det kan hverken hans Fader, Hornemann, eller Højesteret gjøre til Løgn; thi denne Bog er unægtelig den første videnskabelige af en dansk Teolog, hvor man finder det attende Aarhundredes Protestatjoner mod Kristendommens og Bibelens Sandhed in corpore; saa alle den kristelige Kirkes Fjender og Guds Ords Fornægttere i Landet maa nødvendig betragte denne Bogs Forfatter som deres teologiske Professor eller videnskabelige Høvding, hvad da ogsaa alt Erfaringen viser, virkelig er Tilfældet, saa jo stærkere Ukristne skjælde paa mig for disse Udtryk, des mere stadfæste de dem.

I Henseende til Exkommunikatjonen, finder jeg den ogsaa saaledes udtrykt og modificeret, at den for Kristendommens Domstol, hvorunder jeg højtidelig har indskudt Sagen, er uanfægtelig. Det er nemlig kun en Erklæring fra mig som Kristen og Lærer i Kirken, at jeg ikke kan eller vil have Kirkesamfund med ham, naar han ikke tilbagekalder sin mods. 72 Kirkens Bekjendelse og Bibelens Sandhed aabenbar stridende Lærdom; og en saadan Erklæring har jeg unægtelig Ret til at gjøre, naar jeg kun er vis paa, at en oplyst kristelig Menighed ej kan underkjende min Dom om Lærdommens Uforenelighed med Tro og Bibel; thi kun ved en saadan Underkjendelse, der, som Fortalen bestemt udtrykker sig, stemplede mig enten selv til en falsk Lærer eller dog til en blind Ivrrer, kun derved kunde jeg forpligtes til enten at revocere eller udtræde af Samfundet som en Troens Forvirrer og Fredsforstyrrer. Da du nu selv siger, at du ingen anden Udvej ser til et ærligt og rent Forhold mellem de uforligelige Elementer, end en aabenbar Skilsmisse, er det mig uforklarligt, hvorledes du kan misbillige mit dertil aldeles nødvendige Skridt; thi det er jo aabenbart, at Modstanderne ikke vil opgive det kristne Navn, saa længe Staternes Lovgivning er kristelig, og saa længe der er en eneste troende Kristen, de kan vente at forføre; og der er da for troende Kristne kun to Midler til at bevirke den for Kristendommen nødvendige Skilsmisse: enten at aftrætte Modstanderne det kristelige Navn, eller selv aflægge det. At det sidste ej bør ske uden i yderste Nødsfald, indses let, og altsaa maa det andet i Guds Navn alvorlig og dristig prøves, med den Vished, at vor Gud, som er en lige saa almægtig som erklæret Fjende af al Løgn og Falskhed, ej uden særdeles vigtige Grunde, der blive Sandheds Venner indlysende, vil tillade Modstanderne at anmasse sig Guds Folks velsignede Navn, til hvilket alle de store Vidnesbyrd med hele Kirkehistorien er næsten uopløselig knyttede.

Du mener, vi kan ikke aftrætte nogen det kristne Navn, som vil bære det, om end kun i samme Betydning som Platonikere efter Plato; og det er vist: at afnøde ham det, kan vi ikke, om han saa bespottede Kristus; men at han uden kristelig Tro ej har mindste Ret til at bære det, det kan vi soleklart bevise, og at han altsaa ved at ville være en vantro Kristen gjør sig selv til en falsk Kristen, hvad Kirkens. 73kalder en Kjætter; thi medens det er ham uforment at kalde sig Jesuit, Kristolog eller hvad der ellers kan betegne et eget frit

Grundtvig, Nikolai Frederik Severin, *Grundtvig og Ingemann*,

Forhold til Kristus, maa han, efter Fortalens Udtryk, som ærlig Mand, nødvendig opgive enhver Fordring paa at hedde Kristen, naar han vrager den Tro, for hvis Bekjendere det kristne Navn gjennem Historien er ejendommeligt; ja, det kan umulig være andet end egennyttige Grunde eller bedragerske Hensigter, der bevæge nogen til ved Navnet at ville sammenblandes med et Kirkesamfunds Lemmer, hvis Tro han forskyder og bestrider, da ellers alt maatte byde ham med Flid at undgaa Mistanke for, at han dog i Grunden ansaa for noget godt, hvad han forkaster som noget ondt.

At oplyste Kristne nu maa hade og [af] al Magt bestride en Falskhed, der udsætter de umyndige og ubefæstede for under Kristendoms Skin at forføres fra kristelig Tro, og som gjør Historiens Vidnesbyrd om Kristendommens velsignede Virkninger til et Skalkeskjul for dens Fjender, det er jo dog indlysende. For Udfaldet raader Herren, som vist nok ene paa sin Trone kan udføre Skilsmiddelen, men fælder den naturligvis i sine troende.

Gjør mig nu den Tjeneste, gode Ven! at læse Fortalen en Gang endnu, og se da, om du ikke finder den ret forsvarlig! I øvrigt er jeg nær ved at tro, at, havde Fortalen ikke været som den er, vilde Modstanderne ligegyldig overset det hele; og saa lad dem i Herrens Navn dog heller larme og, ved at svare med Stævninger, ret klart bevise, de er aandelig forlorne! At det juridiske Helvede er mig en gruelig Ting, skal jeg aldrig nægte; men i al min Angest er, Gud ske Lov! som skrevet staar, i Grunden iugen Angest, og jeg nynner med de gamle: vore Fjender ere alle i din Haand, dertil hvad de monne tænke!

Din
Grundtvig.